

Kirjallinen tentti

Tentin laatijat: Jari Kangas, Antero Marjamäki

Tentissä käytettävä laskin ei saa sisältää seuraavia toimintoja: (i) ohjelmoitavuus, (ii) tekstin tallennus.

Tehtävä 1: Tarkastele alla olevia väitteitä ja perustele ovatko ne totta vai ei.

- (a) Jos $\int_{\partial V} \mathbf{D} \cdot \mathbf{n} da = 0$ niin tilavuudessa V ei ole varauksia.
- (b) Amperèn laki voidaan esittää vektoripotentiaalin avulla muodossa $\nabla \times \mu \nabla \times \mathbf{A} = \mathbf{J}$.
- (c) Kenttä $\mathbf{E}(x, y, z) = 6y\mathbf{u}_x + 6x\mathbf{u}_y + 3z\mathbf{u}_z$ toteuttaa sähköstatiikan lainalaisuudet (voit olettaa materiaaliparametrit vakioiluvuiksi).
- (d) Pistevarauksen q_1 aiheuttama voima pistevaraukseen q_2 saadaan lausekkeella

$$\mathbf{F}_{12} = \frac{q_1 q_2}{4\pi\epsilon_0} \frac{\mathbf{r}_1 - \mathbf{r}_2}{|\mathbf{r}_1 - \mathbf{r}_2|^3},$$

missä $\mathbf{r}_1 - \mathbf{r}_2$ kuvaa siirtymävektoria pistevarauksesta 2 pistevaraukseen 1.

(Yht. 20 p.)

Tehtävä 2: Kuvissa 1–4 on tietoja sähköstaattisesta simulointitehtävästä. Tehtävän rakenteen paksuus 10 cm, eristeen mitat ovat 40 cm $\times$ 10 cm sekä $\epsilon_r^{\text{eriste}} = 8$. Eristeeseen on liitetty johteesta tehdyt terminaalit, rakenteen ympärillä on ilma-alue ($\sigma = 0, \epsilon_r = 1, \mu_r = 1$).

Kuvassa 1 näkyy rakenteen terminaalit ja niiden välinen eriste. Kuvassa 2 sähköisen skalaari-potentiaalin tasa-arvopintoja.

Kuvassa 3 on nk. leikkaussuora, jolla on tarkasteltu E_x -komponenttia, kts. kuva 4. Lisäksi tiedetään E_x -komponentin keskimääräinen arvo ko. leikkausviivalla: $E_x^{\text{ave}} = -15$ V/m.

- (a) Määritä piirianalyysistä tutulla lausekkeella rakenteen kapasitanssi.
- (b) Määritä levyjen välinen jännite.
- (c) Määritä rakenteen kapasitanssi, kun simuloinneista saatu sähkökentän energia $W_E = 46.2$ pJ. Vertaa sitä (a)-kohdan kapasitanssiarvoon, mitä huomaat?
- (d) Määritä $\mathbf{E}, \mathbf{D}, \mathbf{P}$ -kentät origossa.
- (e) Luonnostelee $\mathbf{D}$ -kenttä eristeessä ja ilma-alueessa.
- (f) Hyödynnä em. kuvien tuloksia ja arvioi levyillä olevaa varausta. Mikä on tämän perusteella rakenteen kapasitanssi, miten tämä vertautuu (c)-kohdan tulokseen?

Opastus: Pyri yksinkertaistamaan tehtävän integraaleja (kuten kurssin aikana olemme monesti tehneet) annettujen tietojen perusteella; esimerkiksi pintaintegraaleja olemme yksinkertaistaneet muotoon $X \times A_S$, missä X on tieto/arvio integroitavan funktion keskiarvosta ja A_S integroitavan alueen pinta-ala.

(Yht. 40 p.)

Tehtävä 3: Tehtävässä tarkastellaan kahta silmukkaa ja niihin indusoituvia sähkömotorisia voimia.

Magneettivuon tiheys voidaan olettaa tunnetuksi

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}, t) = 4.5 \sin(400t)\mathbf{u}_x + 1.55 \cos(600t)\mathbf{u}_y + 2.5 \cos(900t)\mathbf{u}_z \text{ mT.}$$

Silmukoista tiedetään

- A Johtava suorakulmion muotoinen silmukka, jonka nurkkapisteet ovat (1,0,4); (1,4,4); (3,4,4); and (3,0,4) [m],
  - B Johtava suorakulmion muotoinen silmukka, jonka nurkkapisteet ovat (-1,-2,2); (-1,2,2); (-1,2,3); and (-1,-2,3) [m].
- (a) Kirjaa ensiksi sähkömagnetiikan lainalaisuudet, joita tehtävän ratkaisemisessa tarvitaan.
  - (b) Määritä arviot indusoituneista sähkömotorisista voimista ja niiden perusteella kumpaan silmukkaan indusoituu pienempi sähkömotorinen voima.
  - (c) Tarkastele silmukkaa, johon indusoituu pienempi sähkömotorinen voima: määritä siihen indusoituva virta, mikäli silmukan resistanssi on $R = 0.2 \Omega$.

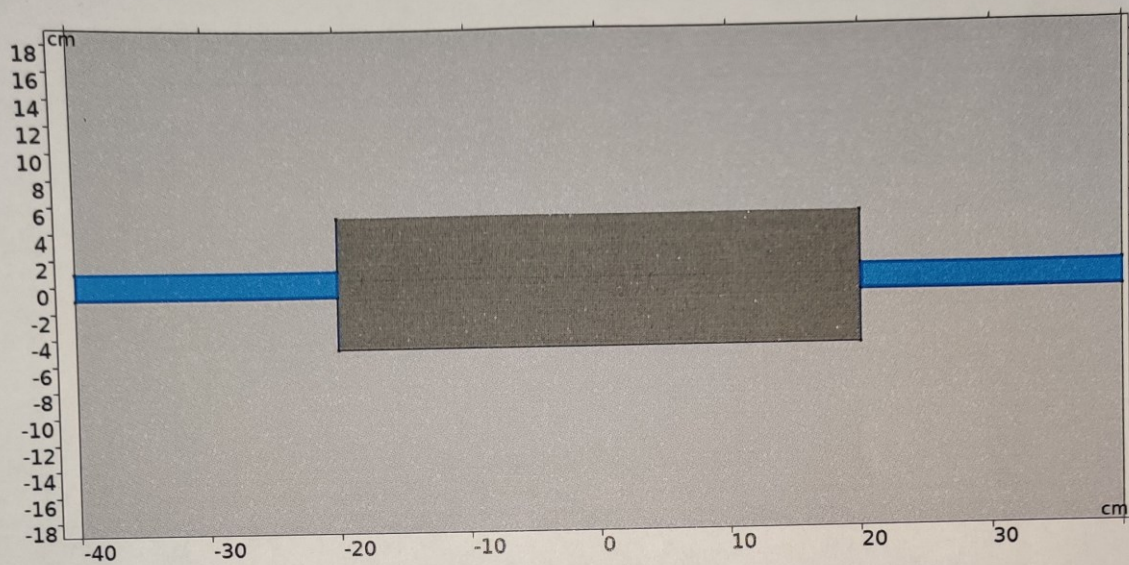
(Yht. 20 p.)

Tehtävä 4: Tarkastellaan xy -tasossa magnetostaattista tapausta, jossa on magnetoituvaa materiaalia tyhjiössä. Suhteellinen permeabiliteetti $\mu_r = 10$ ja magneettivuon tiheys $\mathbf{B} = 2\mathbf{u}_x - 3\mathbf{u}_y$ T ovat tunnetut magnetoituvassa materiaalissa, jota rajaa viiva (taso) $y - 2x + 4 \leq 0$. Loppuosa tarkastelualueesta on tyhjiötä.

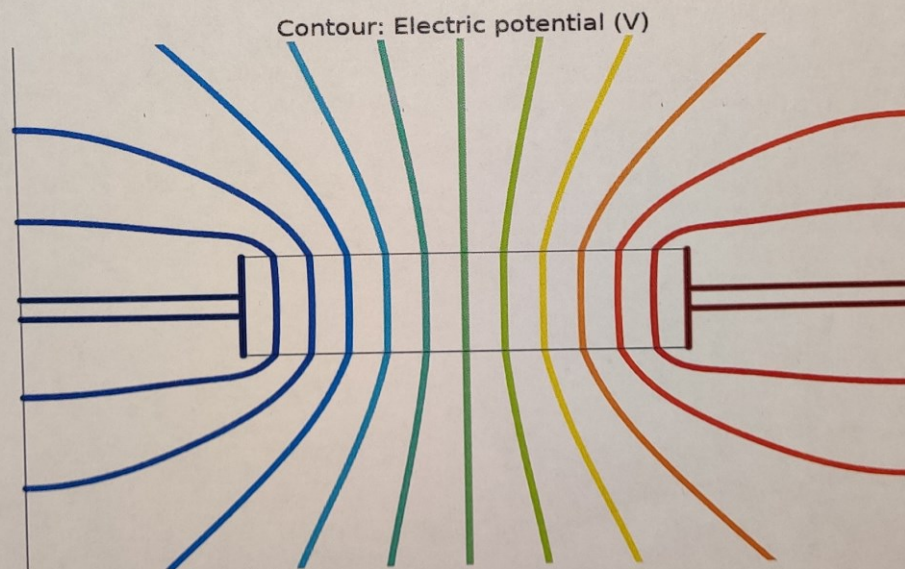
- (a) Piirrä materiaalirajapinta xy -tasoon ja määritä rajapinnan normaali.
- (b) Määritä magnetoituma magnetoituvassa materiaalissa.
- (c) Määritä $\mathbf{B}$ tyhjiössä.

(Yht. 20 p.)

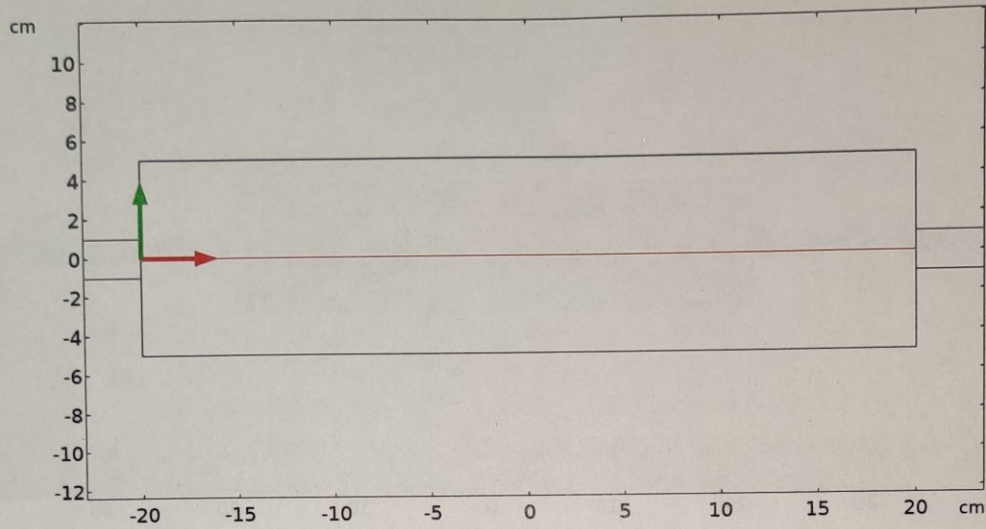
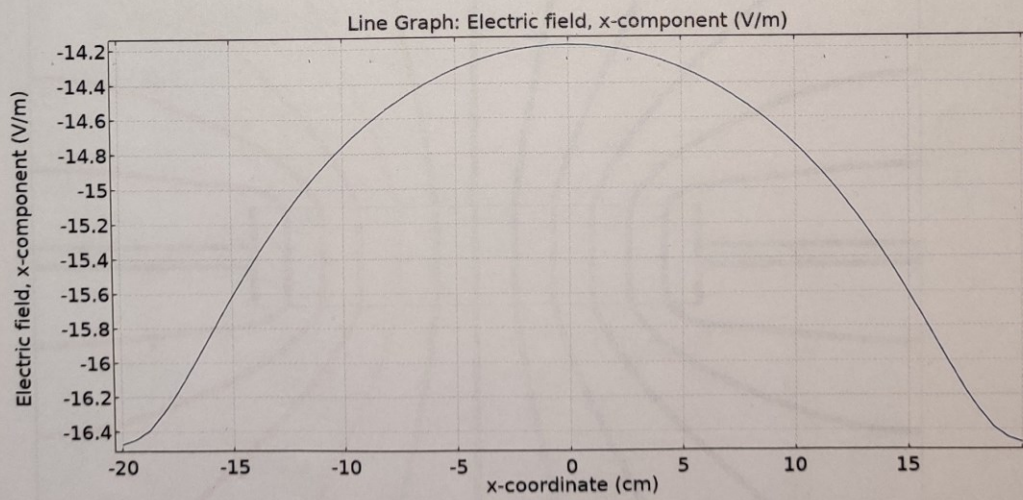

Kuva 1: Terminaalit sinisellä ja eriste tummennettuna.

Kuva 2: Sähköinen skalaaripotentiali.

Kuva 3: Leikkaussuora, päätepisteet ovat $(-20, 0, 0)$ cm ja $(20, 0, 0)$ cm.Kuva 4: E_x leikkaussuoralla $(-20, 0, 0)$ cm $\rightarrow$ $(20, 0, 0)$ cm. Kts kuva 3 .